

Biblioteka Główna
Politechniki Warszawskiej

Kompetencje informacyjne, ich wdrożenia i rozwój.

Na przykładzie wybranych uczelni
technicznych, medycznych, ekonomicznych
i ogólnych

Anna Tonakiewicz-Kołosowska
Iwona Socik

Krajowe Ramy Kwalifikacji dla studiów technicznych

- 2011

Projekt Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - „Krajowe ramy kwalifikacji w szkolnictwie wyższym” - jako narzędzie poprawy jakości kształcenia

- 2012

Na bazie tego projektu uczelnie polskie musiały przygotować nowe programy kształcenia lub programy dotychczasowe opisać zgodnie z wymaganiami KRK

- 1 października 2012 roku

Pierwsze wdrożenia w uczelniach polskich

Krajowe Ramy Kwalifikacji dla studiów technicznych

- Opis efektów kształcenia dla obszaru studiów technicznych - pierwszy, drugi, trzeci stopień studiów:¹
 - Wiedza:
 - Ma podstawową wiedzę dotyczącą transferu technologii oraz komercjalizacji wyników badań , w tym zwłaszcza zagadnień związanych z ochroną własności intelektualnej
 - Umiejętności:
 - Potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych oraz innych źródeł, integrować je, dokonywać ich interpretacji oraz wyciągać wnioski i formułować opinię

Kompetencje informacyjne/Edukacja informacyjna

- Kompetencje informacyjne są kluczowym czynnikiem dla procesu uczenia się
- Definicja przyjęta przez AASL (Association for Educational Communications and Technologies), określa że kompetencje informacyjne to umiejętność wyszukiwania i wykorzystywania informacji, kluczowa umiejętność dla procesu uczenia się przez całe życie²
- Na bazie tej definicji AASL określa, że student posiadający kompetencje informacyjne zdobywa informacje w sposób efektywny, krytycznie i kompetentnie ją ocenia oraz używa informacji kreatywnie i stosownie do potrzeb
- Studenci powinni być świadomi istnienia strategii wyszukiwania informacji, jak i posiadać umiejętności krytycznego myślenia aby selekcjonować, odrzucać, syntetyzować i prezentować informacje na nowe sposoby w celu rozwiązywania realnych problemów

Udział bibliotek akademickich w rozwijaniu kompetencji informacyjnych

Kompetencje informacyjne:

- złożone umiejętności i cele osiągnane drogą edukacji informacyjnej
 - rozwijanie umiejętności informacyjnych w procesie kształcenia w zakresie kompetencji informacyjnych
-
1. Przystosowanie biblioteczne - nacisk na przygotowanie do umiejętności przeszukiwania zbiorów bibliotecznych
 2. Edukacja informacyjna (proces) - nacisk na budowanie strategii informacyjnej, związanej z umiejętnością wykorzystania informacji aniżeli na umiejętności jej wyszukiwania

Udział bibliotek akademickich w rozwijaniu kompetencji informacyjnych

Biblioteki i bibliotekarze - partnerami wspierającymi edukację informacyjną w uczelni:

- Bibliotekarze w roli konsultantów - pomoc dla wydziałów w rozwijaniu ich własnych programów edukacji informacyjnej
- Bibliotekarze w roli prowadzących zajęcia włączone do programów studiów, np.: przedmioty z punktami ECTS o wymiarze 25-30 godz w semestrze, inne o mniejszym wymiarze godzin
- Bibliotekarze w roli prowadzących zajęcia, będące uzupełnieniem/wsparciem dla Seminariów Dyplomowych w programach pierwszego i drugiego stopnia studiów, w formie gościnnych wykładów lub warsztatów

Udział bibliotek akademickich w rozwijaniu kompetencji informacyjnych

- Bibliotekarze w roli wspierających edukację informacyjną
 - przygotowanie materiałów szkoleniowych i udostępnianie ich w postaci e-kursów na bibliotecznej/uczelnianej platformie e-learningowej
- Współpraca biblioteki z władzami wydziału, osobami prowadzącymi seminaria, kierownikami studiów doktoranckich, aktywny udział w posiedzeniach Komisji Senackich (ds. Nauki lub ds. Kształcenia)
 - w celu przedstawienia korzyści wynikających z edukacji informacyjnej

Udział bibliotek akademickich w rozwijaniu kompetencji informacyjnych

- Oferta usług w zakresie edukacji informacyjnej
- Przygotowanie ćwiczeń w zakresie edukacji informacyjnej, jako wzorców, w jaki sposób można zorientować nauczanie na problemy związane z rozwojem kompetencji informacyjnych
- Biblioteka jako laboratorium informacyjne
- Przygotowanie warsztatów dla doktorantów oraz wykładowców z omówieniem koncepcji edukacji informacyjnej oraz jej implementację

Kompetencje informacyjne w wybranych bibliotekach akademickich, ich wdrożenia i rozwój

Badaniem objęto 54 biblioteki uczelni technicznych, medycznych, ekonomicznych i ogólnych.
Przygotowano ankietę, na którą odpowiedziało 50 bibliotek

Ankieta zawierała 5 prostych pytań, które miały pomóc zdefiniować:

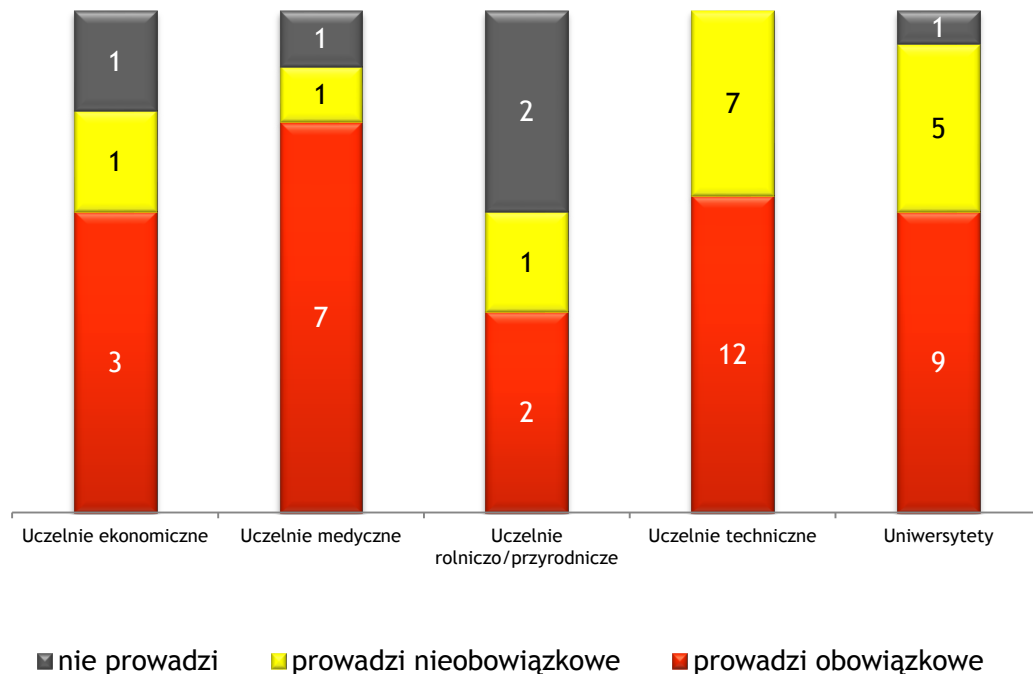
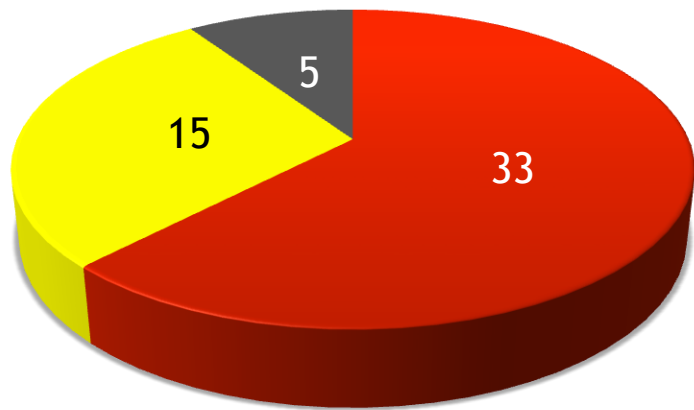
- Status zajęć prowadzonych w uczelni:
 - w ramach programów studiów (obowiązkowe)
 - w ramach programów studiów i poza nimi (obowiązkowe i nieobowiązkowe)
- Grupy użytkowników
 - studia pierwszego stopnia
 - studia drugiego stopnia
 - studia doktoranckie
 - kadra naukowo-dydaktyczna
 - bibliotekarze
- Formy zajęć:
 - tradycyjne
 - online
 - obie formy

Biblioteka prowadzi szkolenie biblioteczne (przysposobienie biblioteczne)

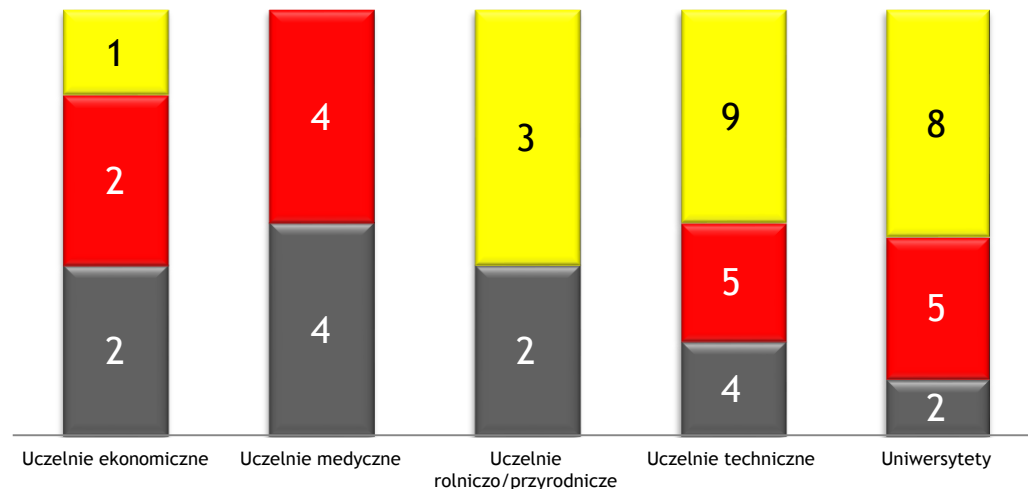
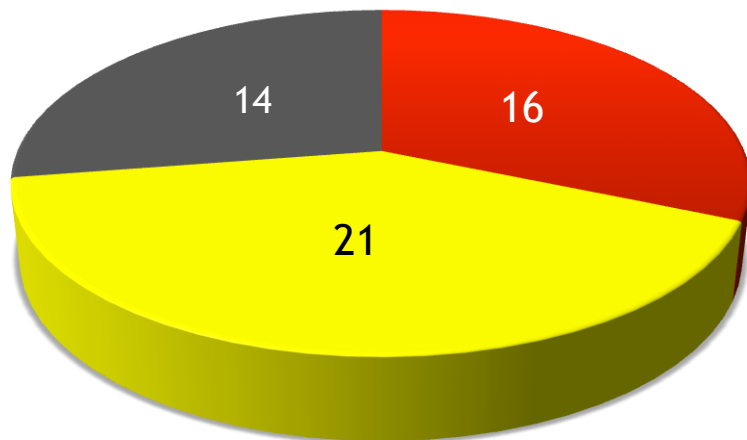
dla studentów pierwszego roku studiów I stopnia

Biblioteka prowadzi szkolenie biblioteczne (przysposobienie biblioteczne)

dla studentów pierwszego roku studiów II stopnia

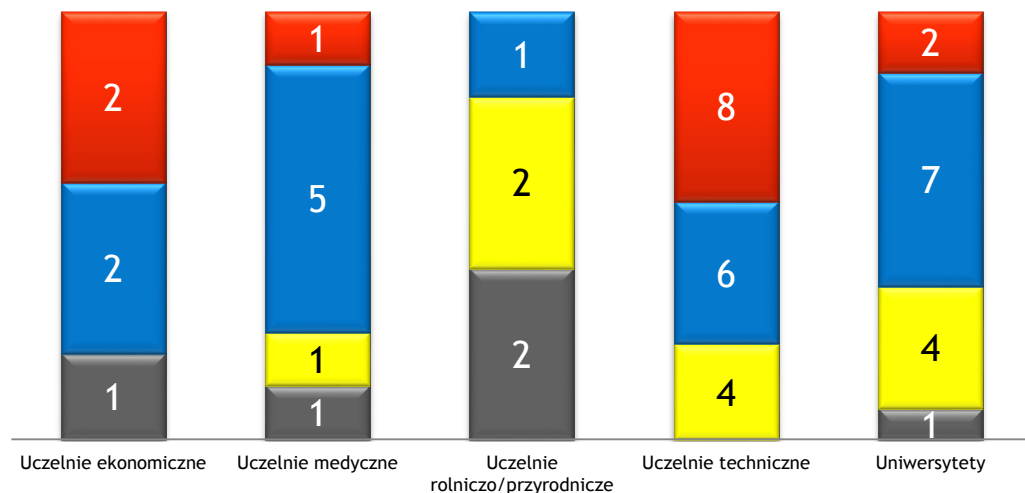
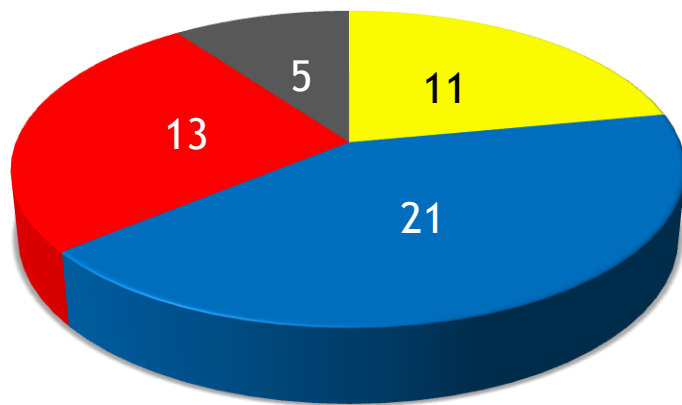
■ nie prowadzi ■ prowadzi obowiązkowe ■ nieobowiązkowe

W jakiej formie Biblioteka prowadzi szkolenie biblioteczne (przysposobienie biblioteczne)

dla studentów pierwszego roku studiów I stopnia

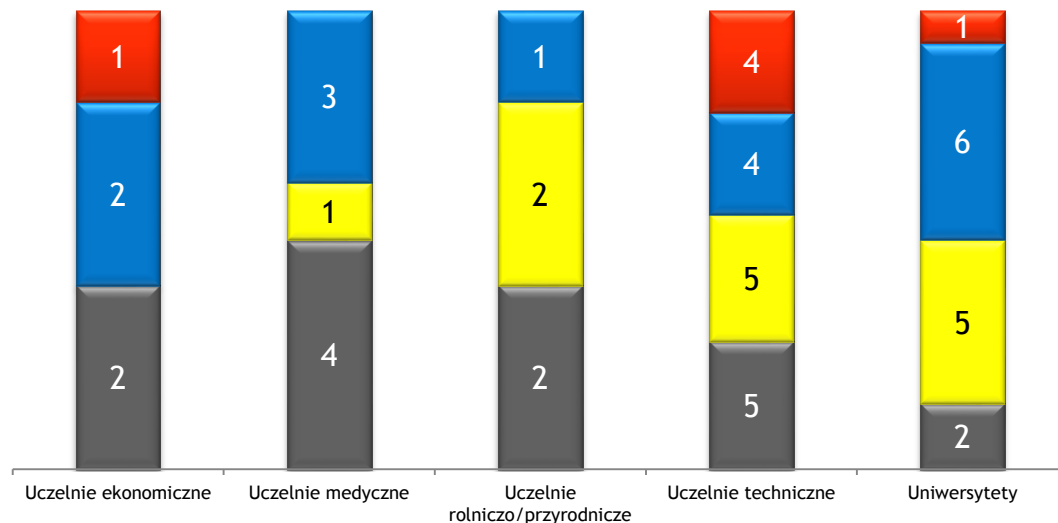
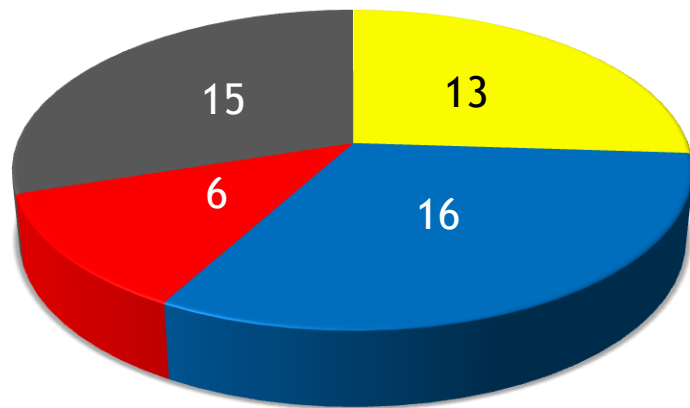
■ nie prowadzi ■ szkolenia tradycyjne ■ szkolenia online ■ obie formy szkoleń

W jakiej formie Biblioteka prowadzi szkolenie biblioteczne (przysposobienie biblioteczne)

dla studentów pierwszego roku studiów II stopnia

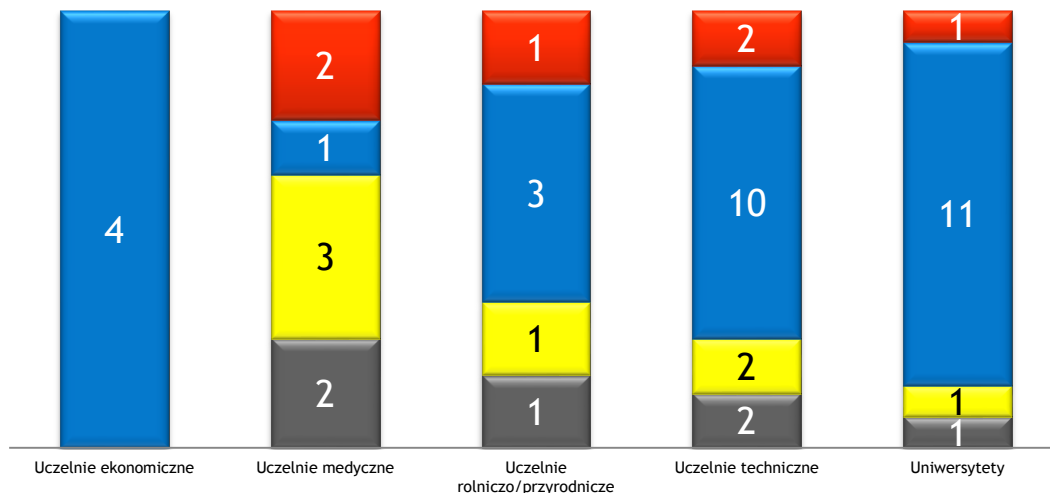
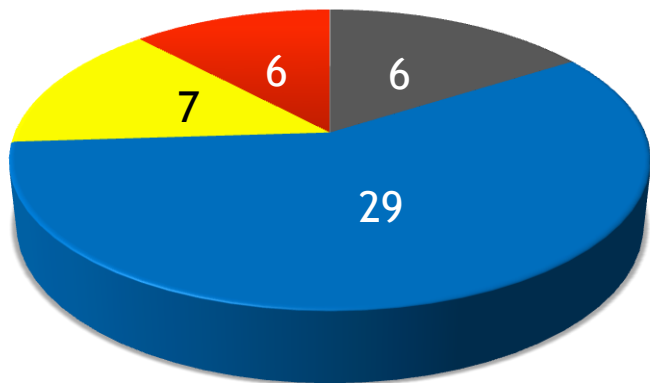
■ nie prowadzi ■ prowadzi tradycyjne ■ prowadzi online ■ prowadzi obie formy

Biblioteka prowadzi szkolenia zaawansowane (inne niż przysposobienie biblioteczne)

dla studentów studiów I stopnia

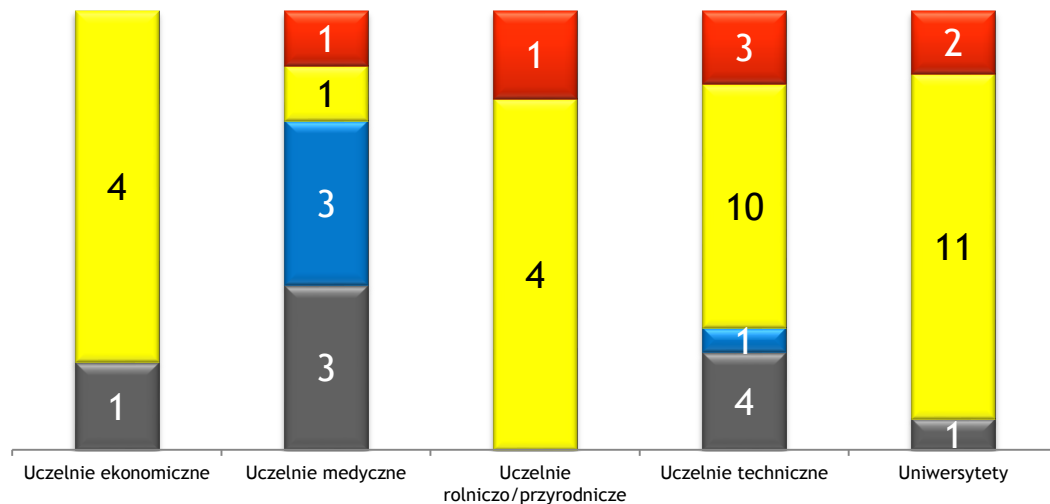
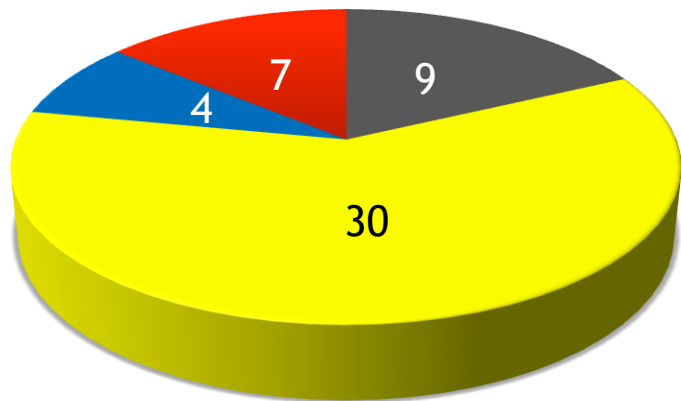
■ szkolenia obowiązkowe i nieobowiązkowe ■ nieobowiązkowe
■ szkolenia obowiązkowe ■ nie prowadzi

Biblioteka prowadzi szkolenia zaawansowane (inne niż przysposobienie biblioteczne)

dla studentów studiów II stopnia

■ prowadzi obowiązkowe i nieobowiązkowe

■ prowadzi nieobowiązkowe

■ prowadzi obowiązkowe

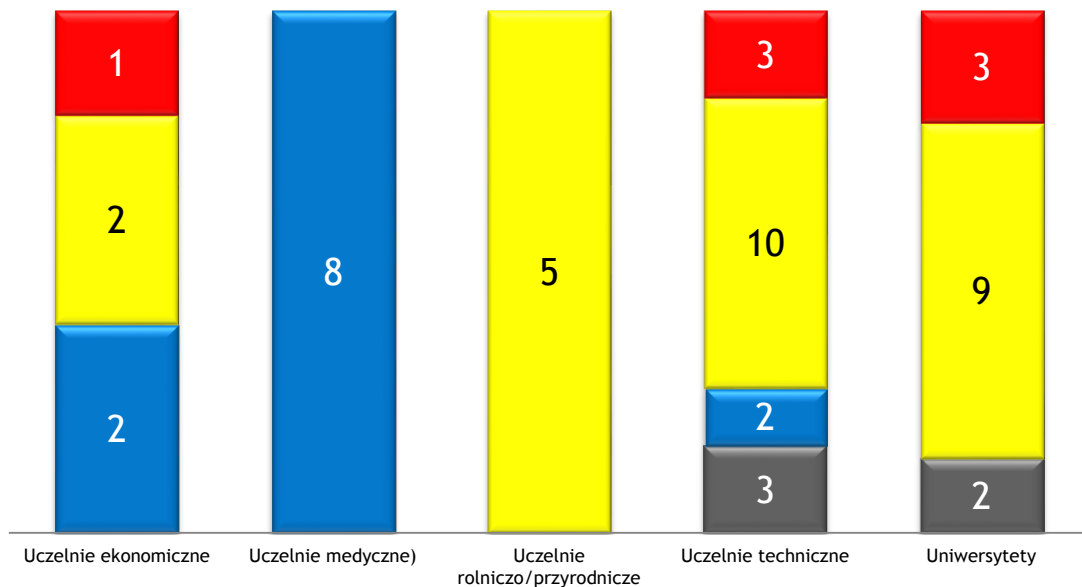
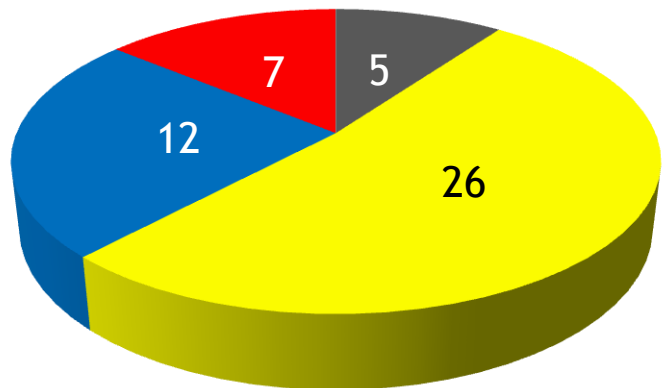
■ nie prowadzi

Biblioteka prowadzi szkolenia zaawansowane (inne niż przysposobienie biblioteczne)

dla doktorantów

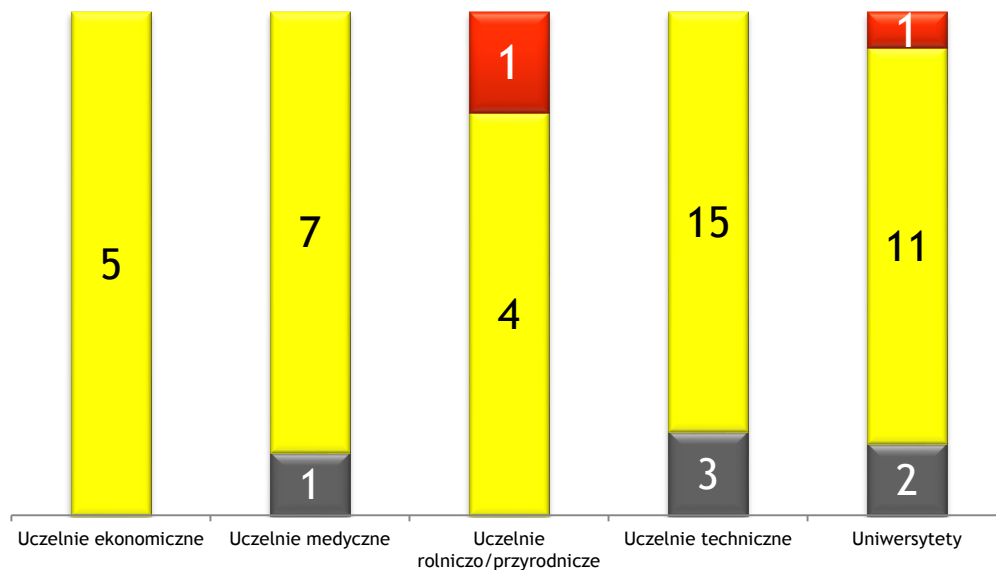
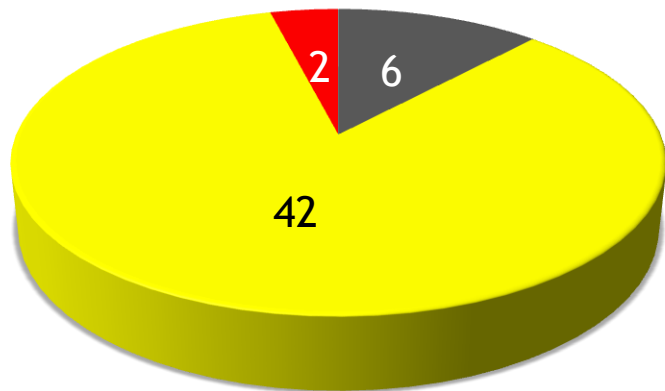
■ prowadzi obowiązkowe i nieobowiązkowe ■ prowadzi nieobowiązkowe
■ prowadzi obowiązkowe ■ nie prowadzi

Biblioteka prowadzi szkolenia zaawansowane (inne niż przysposobienie biblioteczne)

dla kadry naukowo-dydaktycznej

■ prowadzi obowiązkowe i nieobowiązkowe

■ prowadzi obowiązkowe

■ prowadzi nieobowiązkowe

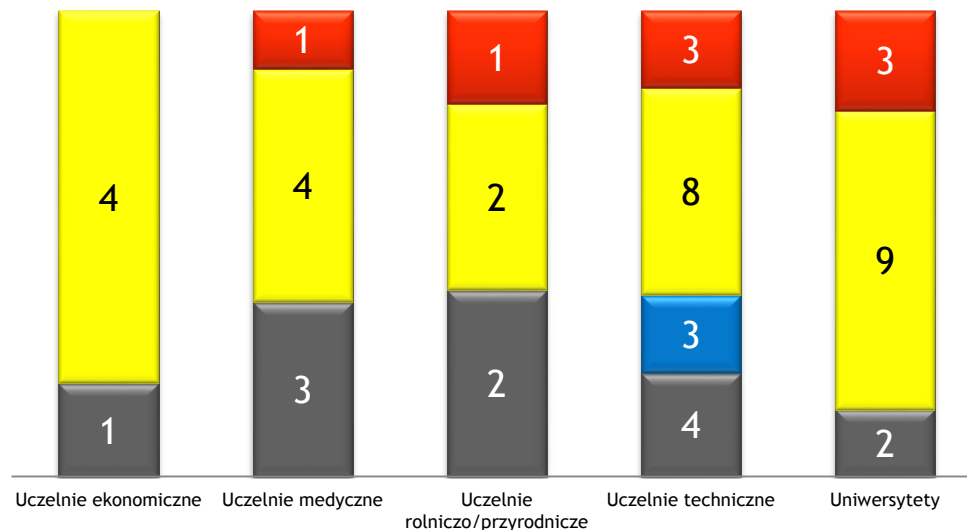
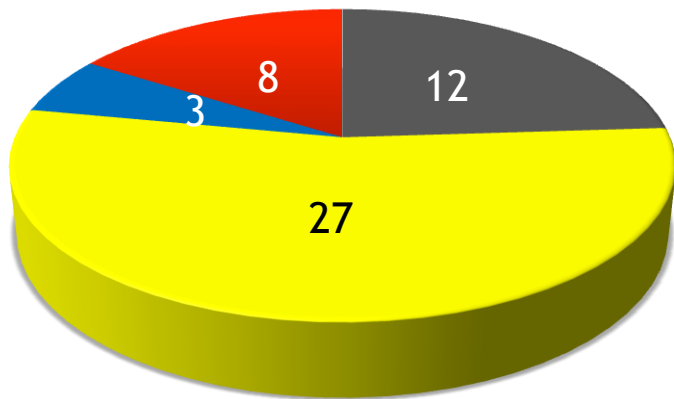
■ nie prowadzi

Biblioteka prowadzi szkolenia zaawansowane (inne niż przysposobienie biblioteczne)

dla bibliotekarzy

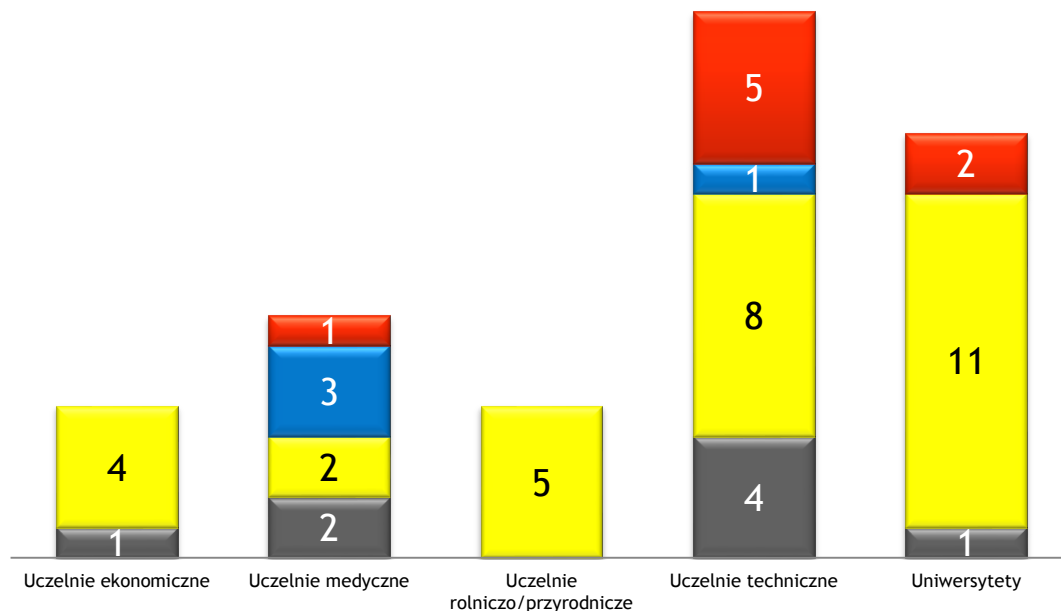
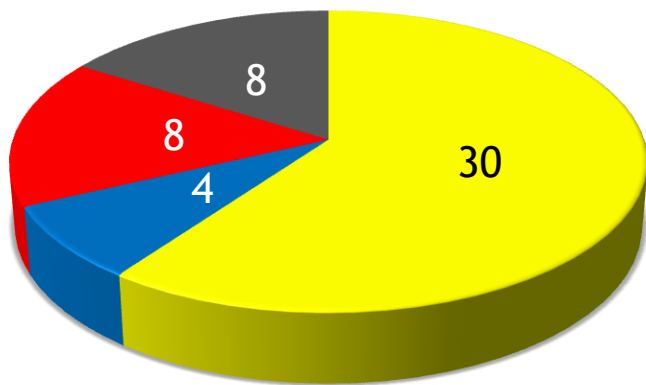
■ prowadzi obowiązkowe i nieobowiązkowe ■ prowadzi nieobowiązkowe
■ prowadzi obowiązkowe ■ nie prowadzi

W jakiej formie Biblioteka prowadzi zaawansowane szkolenia biblioteczne

dla studentów studiów I stopnia

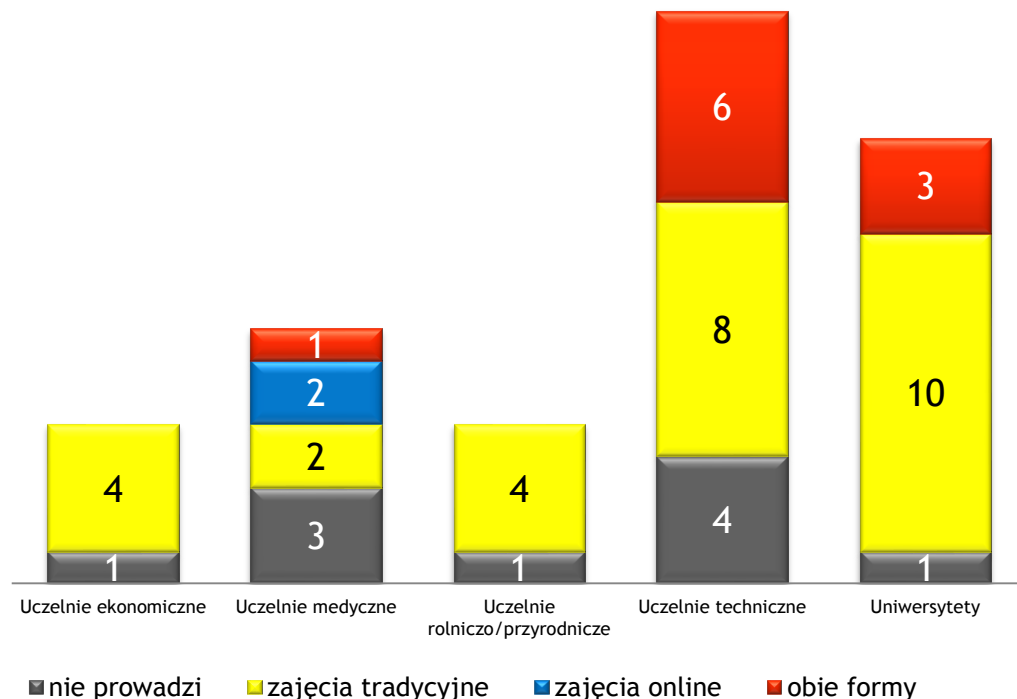
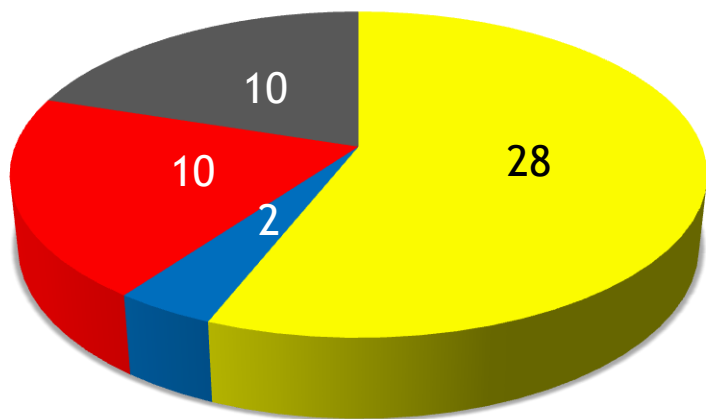

■ nie prowadzi ■ zajęcia tradycyjne ■ zajęcia online ■ obie formy

W jakiej formie Biblioteka prowadzi zaawansowane szkolenia biblioteczne

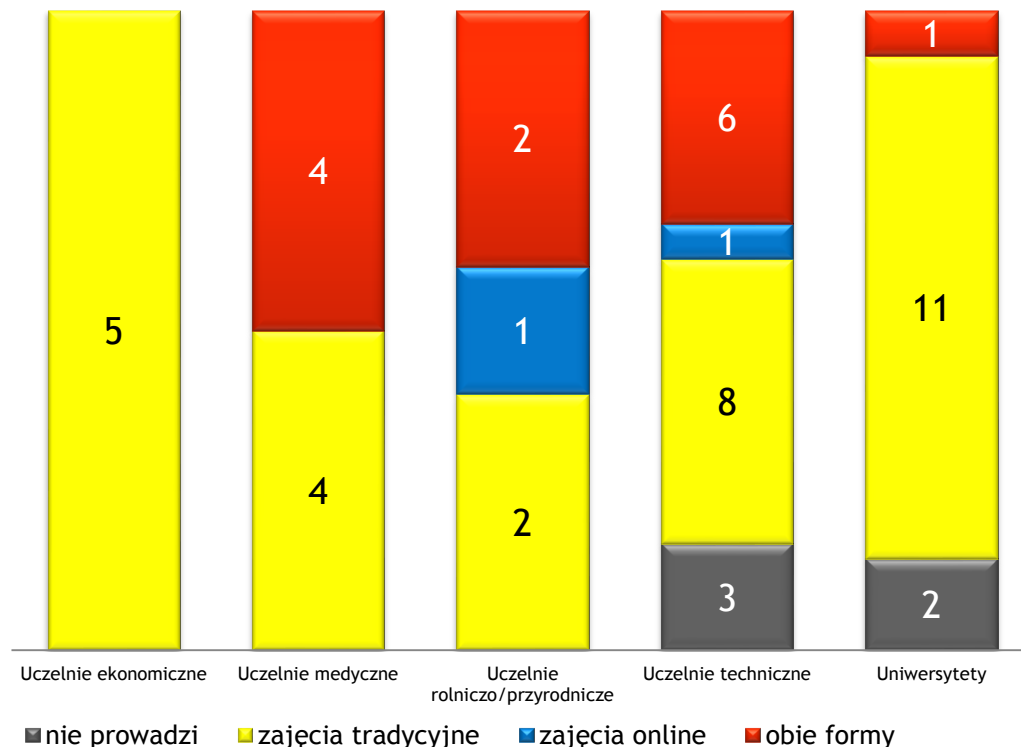
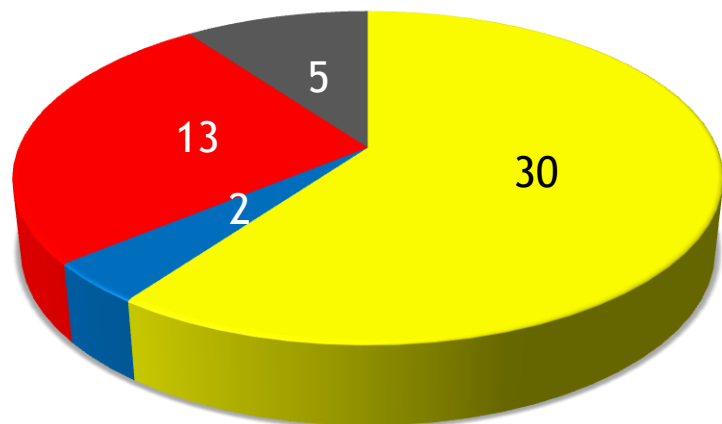
dla studentów studiów II stopnia

W jakiej formie Biblioteka prowadzi zaawansowane szkolenia biblioteczne

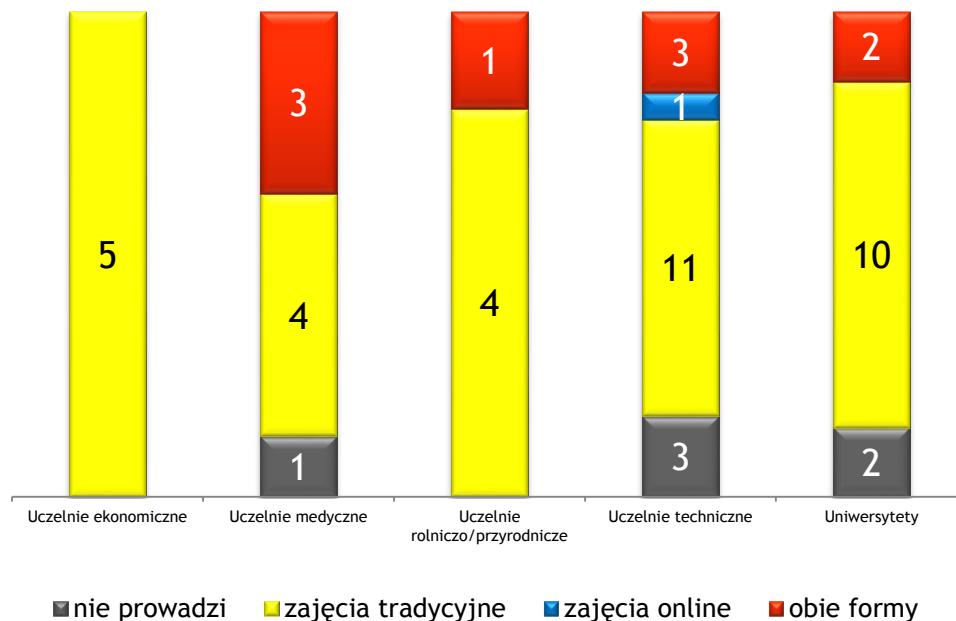
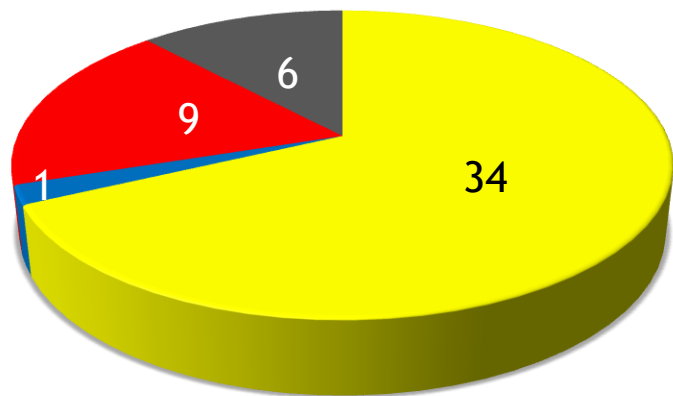
dla doktorantów

W jakiej formie Biblioteka prowadzi zaawansowane szkolenia biblioteczne

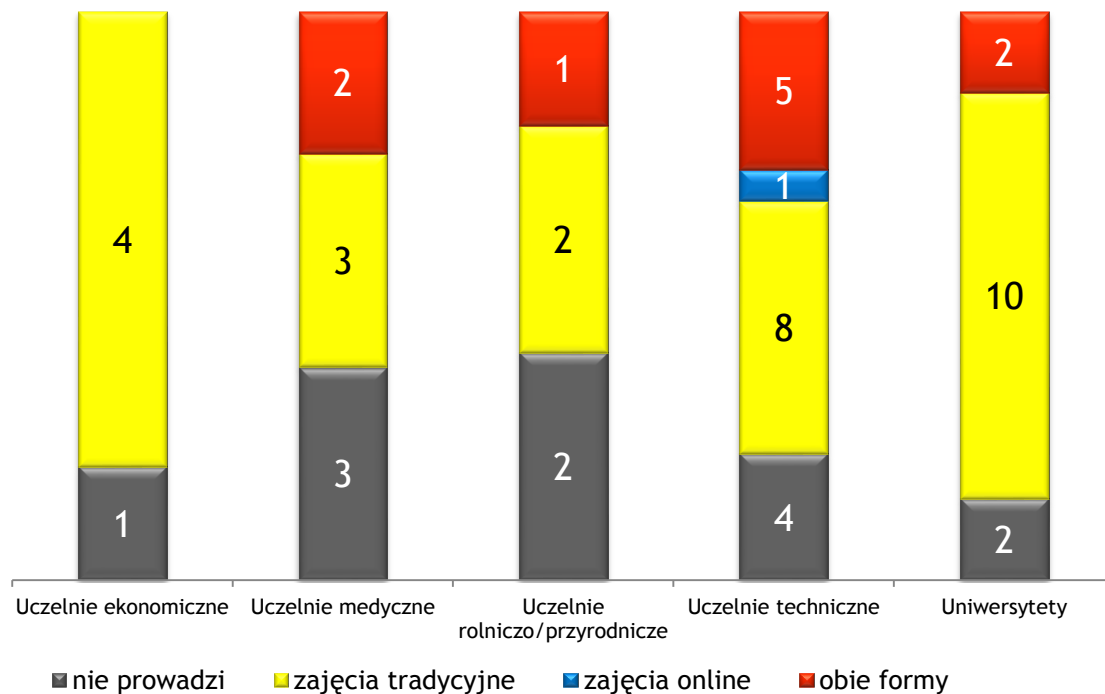
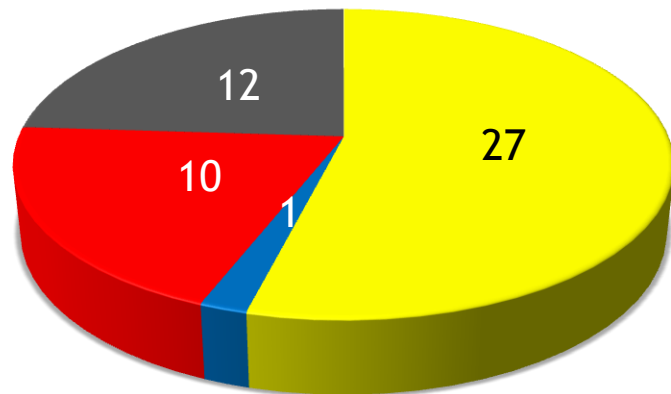
dla kadry naukowo-dydaktycznej

W jakiej formie Biblioteka prowadzi zaawansowane szkolenia biblioteczne

dla bibliotekarzy

Podsumowanie

Celem badania było wykazanie stopnia zaangażowania wybranych bibliotek akademickich w kreowanie i wdrożeniu edukacji informacyjnej w swoich uczelniach, na wszystkich poziomach studiów, a także dydaktyki adresowanej do kadry naukowo-dydaktycznej i bibliotekarzy

Badanie wykazało, że zdecydowana większość bibliotek realizuje działalność dydaktyczną w zakresie kompetencji informacyjnych dla wszystkich grup użytkowników

W okresie od 2012, od chwili wdrażania KRK w szkolnictwie wyższym w Polsce do chwili obecnej, nastąpił dynamiczny rozwój edukacji informacyjnej w uczelniach, realizowany przez biblioteki i bibliotekarzy

Podsumowanie

Analiza zebranych danych wykazała największe zaangażowanie bibliotek we wdrażaniu i rozwoju **podstawowego szkolenia bibliotecznego (Przysposobienie Biblioteczne)** dla studentów rozpoczynających studia na studiach pierwszego stopnia, jako szkolenia obowiązkowego. Podobnie wygląda realizacja szkoleń dla studentów studiów drugiego stopnia, tyle że dla tej grupy, są to głównie zajęcia nieobowiązkowe.

Większość bibliotek prowadzi Przysposobienie biblioteczne stosując nowoczesne metody i techniki kształcenia, tworząc w tym celu biblioteczne platformy e-learningowe lub wykorzystując uczelniane, w większości w oprogramowaniu Moodle

Podsumowanie

Bardzo obiecująco przedstawiają się wyniki dotyczące realizacji szkoleń zaawansowanych. Ponad 90 % badanych bibliotek prowadzi takie zajęcia jako obowiązkowe lub nieobowiązkowe dla wszystkich grup studentów, tylko 5 bibliotek nie prowadzi takiej działalności.

W tej grupie bibliotek najlepiej wypadają biblioteki medyczne, które w 100% realizują obowiązkowe zajęcia dla doktorantów

Szkolenia zaawansowane, zarówno te obowiązkowe, jak i nieobowiązkowe w większości bibliotek prowadzone są z zastosowaniem blended learningu, co z pewnością może wpływać na rozwijanie kompetencji informacyjnych

Ankietowane biblioteki odpowiedziały też w twierdząco na zapytanie o szkolenia zaawansowane oferowane i prowadzone dla kadry naukowo-dydaktycznej oraz dla bibliotekarzy.

W niektórych uczelniach takie zajęcia są obowiązkowe dla kadry, zależy to od decyzji dziekana wydziału, w innych zaś realizowane są jako nieobowiązkowe

Podobnie przedstawiają się wyniki dotyczące szkoleń bibliotekarzy, gdzie w zależności od decyzji dyrektora biblioteki, są to szkolenia obowiązkowe lub nieobowiązkowe

W tej grupie użytkowników przewagę mają obie formy szkoleń - zarówno tradycyjne, jak i e-learning

- Przed bibliotekami akademickimi w Polsce jest jeszcze wiele wyzwań w podejmowaniu prób rozwoju kompetencji informacyjnych i wdrażaniu ich w uczelniach, zwłaszcza jako przedmiot lub element programu studiów
- Wdrażanie KRK w szkolnictwie wyższym w Polsce stało się szansą i możliwością dla bibliotek akademickich w dążeniu do realizacji tych celów, bowiem dopiero wtedy kadra naukowo-dydaktyczna, czasem władze Uczelni, zaczęły dostrzegać i doceniać pomoc biblioteki w tym zakresie
- Implementacja tych założeń jest bardzo trudna i wymaga nieustannej inicjatywy, dykcji biblioteki i samych bibliotekarzy, w nawiązywaniu współpracy z wydziałami, władzami Uczelni a także z bezpośrednio z pracownikami naukowymi, doktorantami i studentami
- Ważne jest także podejście samych bibliotekarzy, których zaangażowanie i pasja torują drogę do celu

Dziękujemy za uwagę

Anna Tonakiewicz-Kołosowska

tonak@bg.pw.edu.pl

Iwona Socik

socik@bg.pw.edu.pl

